

# Reactie op: Krapte arbeidsmarkt verdwijnt uit zicht

In een analyse van de huidige Nederlandse arbeidsmarktsituatie komt De Beer (2009) tot de conclusie dat het perspectief van een krappe arbeidsmarkt de komende jaren uit het zicht blijft als gevolg van het hard toeslaan van de huidige recessie. Daarmee wordt voorbijgegaan aan de structurele hervormingen van de afgelopen decennia die de Nederlandse economie veel weerbaarder hebben gemaakt. Zo is het stelsel van sociale zekerheid een stuk activerender geworden door het aanscherpen van de toetredingsmogelijkheden en de polisvoorwaarden: de hoogte van de uitkeringen is verlaagd en de duur ervan is verkort. Dit is niet alleen gebeurd tijdens de vorige kabinetten onder Balkenende, maar ook in de decennia daarvoor (Hemerijck en Visser, 1997). Zowel beleid als instituties zijn moeilijk vergelijkbaar met die in de jaren tachtig en dat geldt al helemaal voor de jaren dertig van de vorige eeuw, periodes waarmee De Beer in zijn artikel een vergelijking maakt. Bovenal wordt de dynamiek van de Nederlandse arbeidsmarkt onderschat. Er wordt verondersteld dat er alleen in tijden van krapte aanpassingsprocessen op de arbeidsmarkt zijn die voor evenwichtsherstel zorgen. Dan zullen de lonen stijgen en werkgevers kiezen voor andere, meer kapitaalintensieve productiewijzen of verplaatsen de productie naar het buitenland. Dit is een correcte diagnose en een punt waaraan de Commissie Arbeidsparticipatie (2008) in haar analyse te snel voorbijgaat. Ondanks alle vormen van overheidsinterventie en regulering is nog wel degelijk sprake van marktwerking op de arbeidsmarkt die het langdurig voortbestaan van tekorten zeer onwaarschijnlijk maakt. Dat geldt niet alleen voor tekorten, maar ook voor overschotten. Een nauwkeuriger blik op voorgaande recessies leert dat het arbeidsaanbod sterk reageert op veranderende economische omstandigheden. Velen kiezen ervoor langer op school te blijven, tijdelijke migranten verlaten Nederland of mensen kiezen ervoor zich niet nu aan te bieden op de arbeidsmarkt omdat ze hun kans om werk te vinden als laag inschatten. Wie de meerjarige cijferreeksen voor de Nederlandse arbeidsmarkt beschouwt (CPB, 2009), ziet dit effect aan het begin van elke recessie optreden. De sterk aantrekkende arbeidsvraag in de herstelfase na een recessie maakt dat niet alleen de werkloosheid snel terugloopt maar ook dat het eerder ontmoedigde arbeidsaanbod alsnog los komt. De werkgelegenheid neemt hierdoor in de opgaande conjunctuurfase veel sneller toe dan De Beer laat zien. De veronderstelde

maximale jaarlijkse werkgelegenheidsgroei van een procent in het meest optimistische scenario correspondeert met circa 60.000 tot 70.000 personen. Dat is uitermate weinig als wordt gekeken naar vorige herstelfases, waarin de werkgelegenheid gedurende meerdere jaren met meer dan het dubbele toenam. De stijging van het eerder ontmoedigde arbeidsaanbod werd hierdoor in het verleden probleemloos geabsorbeerd, zoals onder andere de sterke toename van de werkgelegenheid van vrouwen in de afgelopen decennia heeft laten zien. Daarnaast is er de notie dat de omvang van het arbeidsaanbod bepalend is voor het niveau van de welvaart zoals gemeten door het nationaal inkomen. Aanbodbeperkende maatregelen, zoals De Beer die voorstelt, doen niet alleen arbeidskrachten verloren gaan maar zullen er ook eerder voor zorgen dat krapte optreedt die daardoor een opwaartse druk op de lonen veroorzaakt. Hierdoor worden uiteindelijk een lager werkgelegenheidsniveau en welvaartsniveau bereikt. De geringere ruimte voor investering tast innovatie en productiviteit aan. Hier moet worden geleerd van het verleden waarin gesubsidieerde arbeid voor velen een duur betaalde uittreding bleek. In het verleden betekende vervroegd uittreden voor ouderen een definitief vertrek van de reguliere arbeidsmarkt, en het verwachtingspatroon dat hiermee gecreëerd werd, is moeilijk terug te draaien. Kortom, meer aandacht voor de dynamiek van de arbeidsmarkt is wenselijk en er moet minder aandacht zijn voor het extrapoleren van trendlijnen uit het verleden. Dan zal blijken dat er eerder dan verwacht aangelopen wordt tegen de grenzen van het beschikbare arbeidsaanbod en dat langdurige werkloosheid niet op grote schaal zal optreden.

## LITERATUUR

Beer, P. de (2009) Krapte arbeidsmarkt verdwijnt uit zicht. *ESB*, 94(4566), 504–506.

Commissie Arbeidsparticipatie (2008) *Naar een toekomst die werkt*. Den Haag: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Centraal Planbureau (CPB), *Centraal Economisch Plan 2009*. Den Haag: Sdu Uitgevers.

Hemerijck, A. en J. Visser (1997) *'A Dutch miracle'. Job growth, welfare reform and corporatism in the Netherlands*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

ROB WOUTERS EN NICO  
GERRITSEN

Economen bij Prima  
Weblog

De redactie behoudt zich het recht voor inzending voor de rubriek reactie te wijzigen, in te korten, aan te passen of te redigeren ten behoeve van de leesbaarheid en argumentatie. **SINDS 1916**